Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001092

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-04-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 11.05.2026 № 156

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Спаскін Олег Анатолійович
2. Oleh A. Spaskin

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0007-1511-6427

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 24-04-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Другий апеляційний адміністративний суд

Код за ЄДРПОУ: 42256976

Місцезнаходження: майдан Театральний, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12152

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.21.01

Тема дисертації:

1. Системне регулювання відповідальності в сфері податкових відносин.

2. Systemic Regulation of Liability in the Sphere of Tax Relations.

Реферат/анотація:

1. Представлена робота присвячена комплексному аналізу податкової відповідальності крізь призму її правової природи та підстав настання. Робота вибудовується за послідовною логікою: від з'ясування змісту податкової відповідальності та її юридичних наслідків – до визначення юридичних конструкцій, які зумовлюють притягнення до відповідальності, а також відмежування податкової відповідальності від кримінальної й адміністративної у сфері оподаткування. Методологічною основою дисертації є підхід, відповідно до якого податкова відповідальність має публічно-правовий характер, реалізується через фінансові санкції, пов'язана з охороною податкового обов'язку та потребує чіткого нормативного й фактичного обґрунтування у кожному випадку застосування. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості їх використання у науково-дослідній діяльності, правотворчій та правозастосовній практиці з метою вдосконалення регулювання відповідальності в сфері податкових

відносин, а також у навчальному процесі при викладанні дисциплін податково-правового спрямування та підготовці навчально-методичних матеріалів. Розкриття понятійного й функціонального змісту податкової відповідальності здійснюється у контексті її належності до системи юридичної відповідальності у сфері публічних фінансів. Податкова відповідальність характеризується не лише як реакція держави на неправомірну поведінку, а як елемент механізму правового впорядкування податкових відносин, у межах якого наслідки порушення податково-правових приписів можуть мати як каральний, так і відновлювальний та забезпечувальний характер. Наголошується, що реалізація податкової відповідальності відбувається переважно у формі майнових наслідків і безпосередньо пов'язується з порушенням установленого податково-правового режиму. Значна увага приділяється аналізу співвідношення категорій «податкове зобов'язання» та «грошове зобов'язання», що дозволяє конкретизувати юридичну природу податкової відповідальності. Обґрунтовується, що грошове зобов'язання платника податків включає не лише суму податку чи збору, а й штрафні (фінансові) санкції та пеню, відображаючи наслідки як правомірної, так і неправомірної поведінки. Висвітлюються загальні умови притягнення до фінансової відповідальності, зокрема значення вини у випадках, коли її встановлення прямо передбачене податковим законодавством, а також роль податкового повідомлення-рішення як юридичного факту, що формує та конкретизує правовідносини податкової відповідальності. Проблематика галузевого розмежування податкової, кримінальної та адміністративної відповідальності у сфері оподаткування розкривається крізь аналіз правової природи відповідних правопорушень і особливостей механізмів їх правового регулювання. Наголошується, що спільність об'єкта правового впливу – фінансових інтересів держави у сфері оподаткування – не зумовлює єдності правового режиму відповідальності та не усуває необхідності чіткого розмежування галузевих форм державного примусу. Кримінальна й адміністративна відповідальність функціонують у межах самостійних правових систем, мають власні підстави, цілі та процедури реалізації й спрямовані на охорону різних за своєю природою суспільних відносин. У зв'язку з цим підкреслюється, що кваліфікація діяння за нормами кримінального або адміністративного законодавства виключає можливість його одночасного розгляду як податкового правопорушення у значенні Податкового кодексу України, оскільки така подвійна кваліфікація призводила б до порушення принципів правової визначеності та неприпустимого змішування галузевих режимів відповідальності. Окремо акцентується необхідність чіткого та послідовного розмежування понять «порушення податкового законодавства» і «податкове правопорушення», які в науковій літературі, а також у правозастосовній практиці нерідко ототожнюються або використовуються як взаємозамінні. Зазначається, що така термінологічна невизначеність призводить до ускладнення правової кваліфікації протиправної поведінки у сфері оподаткування, створює передумови для змішування різних галузевих режимів відповідальності та негативно впливає на єдність правозастосування. У зв'язку з цим підкреслюється важливість чіткого понятійного розмежування як необхідної умови правової визначеності та передбачуваності застосування заходів державного примусу. Обґрунтовується, що поняття «порушення податкового законодавства» має ширший, узагальнюючий характер і охоплює різноманітні форми протиправної поведінки у сфері оподаткування, незалежно від того, якими нормами права вони регулюються та якими правовими наслідками супроводжуються. Такі порушення можуть тягнути застосування кримінальної, адміністративної або податкової відповідальності залежно від характеру діяння, ступеня його суспільної небезпеки та правової кваліфікації відповідно до норм конкретної галузі права.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive analysis of tax liability in the context of its legal nature and the grounds for its occurrence. The study is structured according to a consistent logic: from clarifying the content of tax liability and its legal consequences to identifying the legal constructions that determine the imposition of liability, as well as delimiting tax liability from criminal and administrative liability in the field of taxation. The methodological basis of the dissertation is an approach according to which tax liability has a public-law nature, is implemented through financial sanctions, is connected with the protection of the tax obligation, and requires clear normative and factual substantiation in each specific case of its application. The practical significance of the research results lies in the possibility of their use in scientific research, law-making and law-enforcement practice in order to improve the regulation of liability in the sphere of tax relations, as well as in the educational process

when teaching tax-law-oriented disciplines and preparing educational and methodological materials. The conceptual and functional content of tax liability is disclosed through its affiliation with the system of legal liability in the sphere of public finance. Tax liability is characterized not only as a reaction of the state to unlawful conduct, but also as an element of the mechanism for the legal regulation and ordering of tax relations, within which the consequences of violations of tax law provisions may have not only punitive, but also restorative and safeguarding effects. It is emphasized that the implementation of tax liability predominantly takes the form of property-related consequences and is directly linked to the violation of the established tax-law regime. Considerable attention is paid to the analysis of the correlation between the categories of “tax obligation” and “monetary obligation,” which makes it possible to specify the legal nature of tax liability. It is substantiated that the taxpayer’s monetary obligation includes not only the amount of tax or levy, but also penalty (financial) sanctions and interest, thereby reflecting the consequences of both lawful and unlawful conduct. The general conditions for the imposition of financial liability are examined, in particular the significance of fault in cases where its establishment is expressly provided for by tax legislation, as well as the role of the tax notice-decision as a legal fact that forms and specifies the legal relations of tax liability. The problem of sectoral delimitation of tax, criminal, and administrative liability in the field of taxation is examined through an analysis of the legal nature of the relevant offences and the specific features of their regulatory mechanisms. It is emphasized that the commonality of the object of legal influence – namely, the financial interests of the state in the sphere of taxation – does not predetermine the unity of the legal regime of liability and does not eliminate the need for a clear distinction between sectoral forms of state coercion. Criminal and administrative liability operate within independent legal systems, have their own grounds, objectives, and procedures of implementation, and are aimed at protecting social relations that differ in their legal nature. In this regard, it is emphasized that the qualification of an act under criminal or administrative legislation excludes the possibility of its simultaneous consideration as a tax offence within the meaning of the Tax Code of Ukraine, since such dual qualification would lead to a violation of the principles of legal certainty and to an impermissible mixing of sectoral liability regimes. Special emphasis is placed on the need for a clear and consistent distinction between the concepts of “violation of tax legislation” and “tax offence,” which are often identified or used interchangeably in scholarly literature and law enforcement practice. It is noted that such terminological uncertainty complicates the legal qualification of unlawful conduct in the field of taxation, creates preconditions for the mixing of different sectoral liability regimes, and negatively affects the uniformity of law enforcement. In this regard, the importance of precise conceptual differentiation is emphasized as a necessary condition for legal certainty and predictability in the application of measures of state coercion. It is substantiated that the concept of a “violation of tax legislation” is broader and more general in nature and encompasses various forms of unlawful conduct in the field of taxation, regardless of the legal norms governing such conduct and the legal consequences accompanying it.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Спаскін О. А. Визначення умислу як форми вини: наслідки для платників податків. Проблеми законності//Б. 2024. Вип. 167. С. 71–86.
- 2. Спаскін О. А. Вина як елемент складу податкового правопорушення: загальні та спеціальні висновки. Державне будівництво та місцеве самоврядування//Б. 2024. Вип. 48. С. 330–342.

- 3. Спаскін О. А. Легалізація доходів отриманих злочинним шляхом як передумова невиконання податкового обов'язку. Державне будівництво та місцеве самоврядування//Б. 2025. Вип. 49. С. 393–407.
- 4. Спаскін О. До питання щодо визначення критерію умисності податкового правопорушення. Податкова система: сучасні виклики : зб. ст., доп. та тез учасників міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 30-річчю видання першого в СНД підруч. «Податкове право» (м. Харків, 16 квіт. 2024 р.). Харків: Асоц. фінанс. права України, 2024. С. 191–194.
- 5. Спаскін О. Деякі аспекти визначення умисності податкових правопорушень. Вороновські читання (Адміністративні та податкові процедури: чи є підстави конфлікту) : зб. ст., доп. та тез учасників міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 4–5 жовт. 2024 р.). Харків: Асоц. фінанс. права України, 2024. С. 145–149.
- 6. Спаскін О. А. Звільнення від відповідальності при справлянні податкового обов'язку: на прикладі практики Верховного Суду. Міністерство юстиції як учасник судових проваджень : зб. доп. та тез учасників наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 трав. 2025 р.). Харків : Асоц. фінанс. права України, 2025. С. 101–107.
- 7. Спаскін О. А. До питання щодо вини як елементу складу податкового правопорушення. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти : матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 19 листоп. 2025 р.). Полтава, 2025. С. 150–154.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0111U000965

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобильнік Дмитро Анатолійович

2. Dmytro A. Kobylnik

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6777-7963

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Касьяненко Любов Михайлівна

2. Liubov M. Kasianenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1742-7580

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний податковий університет

Код за ЄДРПОУ: 44550814

Місцезнаходження: вул. Університетська, Ірпінь, 08201, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство фінансів України

Ідентифікатор ROR: 004ezwb23

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Латковська Тамара Анатоліївна

2. Tamara A. Latkovska

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3159-5994

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький навчально-науковий юридичний інститут Національного університету «Одеська юридична академія»

Код за ЄДРПОУ: 45193317

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Чернівці, 58000, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Котенко Артем Михайлович

2. Artem M. Kotenko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0790-2512

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шульга Тетяна Михайлівна
2. Tetyana M. Shulga

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8223-5812

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Криницький Ігор Євгенович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Криницький Ігор Євгенович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Лейба Людмила Василівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна